

فصلنامه دانش انتظامی سمنان ، دوره دهم ، شماره سی و هفتم ، پاییز ۱۳۹۹

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۰۸/۰۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۹/۰۹/۱۲

صفحات: ۱۱۷ - ۱۰۰

رابطه ویژگی های شخصیتی با تخلفات رانندگی در بین رانندگان

شهرستان سمنان

علی اصغر بصیری^۱ مریم نجاتیان^۲*

چکیده

پژوهش حاضر به رابطه ویژگی های شخصیتی با تخلفات رانندگی در بین رانندگان شهرستان سمنان پرداخته است. جامعه آماری این پژوهش شامل رانندگان بین دامنه سنی ۲۰-۵۰ می باشد حجم نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۰۰ نفر بوده و نمونه مربوط به رانندگان بین دامنه سنی ۲۰-۵۰ ساله به صورت در دسترس انتخاب شدند. سپس پرسشنامه شخصیت نئو و رفتار رانندگی منچستر تکمیل گردید و داده های گردآوری شده به وسیله آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد که تفاوت معناداری بین ویژگی های شخصیتی با تخلفات رانندگی در شهرستان سمنان ($p < 0,0001$) است. از این رو می توان نتیجه گیری نمود افرادی که به رانندگی اقدام می کنند همواره نیازمند آگاهی از وضعیت روانی خویش هستند.

کلمات کلیدی: تخلفات رانندگی، ویژگی های شخصیتی، شخصیت رانندگان

۱ : کارشناسی ارشد روانشناسی، رئیس اداره مشاوره و مددکاری معاونت اجتماعی استان سمنان - Email: alibasiri21@gmail.com

۲ : کارشناسی ارشد روانشناسی، مشاور نیروی انتظامی شهرستان مهدیشهر - Email : m.nejatiyan@yahoo.com



پروفیسر شہناز گل خان
پرنسپل جامعہ اسلامیہ
پرنسپل جامعہ اسلامیہ

مقدمه

رشد شتابان شهرنشینی و ظهور کلانشهرها و شهرهای با اندازه‌های مختلف، عواقب و پیامدهای متفاوتی را به دنبال داشته و با آسیب‌های شهری متعددی همراه شده است (حسینی، مرادی و عباسی، ۱۳۹۶).

در جامعه امروزی رانندگی امری مهم برای کار، زندگی اجتماعی، تفریح، فعالیت‌های آموزشی، اقتصادی، خلاقیتی و دیگر جنبه‌ها می‌باشد. اما تصادفات وسایل موتوری یکی از عوامل بزرگ آسیب‌ها، معلولیت‌ها و مرگ محسوب می‌شود. نیاز به رانندگی باعث افزایش تعداد تصادفات جاده‌ای و شهری به صورت مکرر و با میزان مرگ بالا شده است و به عنوان یک مشکل در زمینه‌ی سلامت عمومی بیان می‌شود (آیتی، محمدزاده مقدم و قطبی راوندی، ۱۳۹۱). رانندگی به دلیل نقش مفید و ارزنده‌اندروزه حملونقل و ارتباطات انسانی، بخش مهمی از زندگی اجتماعی محسوب می‌شود و همان گونه که هر اجتماع به نظم و انضباط نیاز دارد تا از مسیر دلخواه خود منحرف نشود، در فرهنگ و رفتار رانندگی نیز برای جلوگیری از هرج و مرج و خطرات احتمالی ناشی از آن، برقراری نظم و توجه به حق و حقوق دیگران امری لازم و ضروری است (صارمی، رحمانی و غلامی، ۱۳۹۴). سرعت غیر مجاز، ترمز ناگهانی، بوق‌های گوش خراش، سبقت‌های خطرناک، توقف‌های ممنوعه، و غیره، و از همه بدتر تصادفات منجر به فوت، گونه‌هایی از تخلفات رانندگی هستند که در تمام دنیا و به ویژه شهرهای بزرگ، به وفور اتفاق می‌افتند. تخلف رانندگی دامنه وسیعی دارد و به دلیل تبعات ناگواری که دارد امروزه یکی از مهم‌ترین مسائل اجتماعی در دنیا محسوب می‌شود (امیرکافی، ۱۳۹۳).

هرچند تاکنون اقدامات مختلفی در زمینه توسعه فرهنگ ترافیک از طرق مختلف، مثل آموزش در دبستان‌ها، نمایش انیمیشن و ... صورت گرفته است؛ اما نتایج ارزیابی‌ها نشان می‌دهد که با توجه به افزایش آگاهی مردم، بی‌توجهی نسبت به اهداف تعیین‌شده، نداشتن برنامه‌ریزی و عدم سازماندهی فعالیت‌های

مربوط به فرهنگ ترافیک، باعث کاهش تخلفات و سوانح رانندگی نشده است (احمدی، ۱۳۹۰).

بیان مسأله

تخلفات رانندگی علت اصلی مرگ و میر و صدمات جدی در کشورهای در حال توسعه است. میزان خطرات و تلفات جاده‌ای در کشورهای جهان سوم و بعضی از کشورهای در حال توسعه بسیار بالا و نگران کننده است (محمدی، ۱۳۹۷). براساس آمار سازمان بهداشت جهانی در کل جهان، تلفات جاده‌ایی ششمین عامل مرگ و میر است که در سال ۲۰۲۰ به رده صعود می‌کند. این در حالی است که در کشور ما در سال‌های اخیر این آمار به دومین عامل مرگ و میر تبدیل شده است. در ایران آمار تصادفات رانندگی در دهه اخیر رشدی ده درصدی داشته، میزان مرگ و میرهای حوادث رانندگی ۱۵ برابر کشورهای توسعه یافته است (عباسی، ۱۳۹۵). پژوهش شفيعی مقدم نشان می‌دهد که در ایران حوادث جاده‌ای، اولین علت مرگ و میر در گروه سنی زیر ۴۰ سال می‌باشد و بیش از ۷۱٪ از کل مرگ و میرها در این رده سنی مرتبط با حوادث ترافیکی است. عواملی نظیر خطای انسانی (رانندگان و عابران) به میزان ۶۵ درصد، نقص فنی خودرو به میزان ۱۵ درصد، مشکلات فنی جاده ۱۳ درصد و شرایط آب و هوایی به میزان ۷ درصد در بروز سوانح رانندگی در ایران نقش اساسی دارند (ایزدی، ۱۳۹۷). ضمن اینکه عوامل خودرو و جاده نیز در بروز تصادفات رانندگی بطور غیرمستقیم ناشی از خطای انسانی است. بنابراین انسان‌ها که مهم‌ترین طعمه تصادفات رانندگی هستند، در بروز این سوانح نقش اصلی را ایفا می‌کنند (دستجردی خرزوقی، ۱۳۹۷).

مؤلفه‌های متعددی در بروز رفتار پرخطر رانندگی نقش دارند که مؤلفه‌های روانشناختی یکی از مهم‌ترین آن‌ها است. هر فرد دارای یک سری ویژگی‌های می‌باشد که باعث می‌شوند به صورت منظم و دائم یک شیوه‌ی رفتاری خاصی را از خود نشان دهد. این ویژگی‌ها در مجموع شخصیت هر فرد را تشکیل می‌دهد (رضانی اردی، ۱۳۹۷). رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی و رفتار رانندگی مورد بررسی‌های متعددی در سطح جهان قرار گرفته است. به نظر می‌رسد، عناصر خاصی از شخصیت باعث رفتارهای قانون شکنی می‌شوند، از آن رو که این رفتارها منجر به برآورده شدن برخی از نیازهای شخصی فرد می‌-

شوند با این که مغایرت با سیستم قانونمند محیط اطراف دارد. همواره می‌بایست ریشه اصلی رانندگی‌های تهاجمی و تخلفات ناشی از آن را در شرایط روانی و شخصیتی افراد جستجو نمود (محمدی، ۱۳۹۷). عبارت هر کس هر طور می‌راند، زندگی می‌کند به وسیله تیلمن و هابز (۱۹۴۹) مطرح شده است (ایزدی، ۱۳۹۷)؛ براین اساس، سبک رانندگی افراد تحت تأثیر شخصیت آنان است. سبک زندگی فرد از سبک او تأثیر می‌پذیرد، کسانی که سبک زندگی پرخطری دارند رانندگی پرخطر بیشتری را نشان می‌دهند و در اکثر مطالعات میان ویژگی‌های شخصیتی افراد و تصادفات همبستگی وجود دارد (تقوی، ۱۳۹۷).

فاکتورهای فردی نظیر افزایش سلامت جسمانی، افزایش سن و عدم مشکلات روان-شناختی سبب کاهش تخلفات می‌شود؛ همچنین ویژگی‌های شخصیتی نظیر برون‌گرایی، هیجان‌خواهی و مشکلات روانشناختی مانند اضطراب و افسردگی، با سطوح بالای تخلفات رانندگی مرتبط است (عبدلی، ۱۳۹۴). سرعت عکس‌العمل، سرعت ادراک، انتخاب و توجه نیز پیش‌بینی‌کننده تخلفات رانندگی است؛ افرادی بیشتر تصادف می‌کنند سرعت عکس-العمل و سرعت ادراک پایین‌تری دارند (سعادت‌جو، قندهاری و گروهی، ۱۳۹۸). در جمع بندی پایانی می‌توان بیان کرد به دلیل اینکه رانندگی مهارت است و دستیابی به سطح مطلوب آن مستلزم هماهنگی ویژگی‌های روانی است (رمضانی اردی، ۱۳۹۷).

با توجه به توضیحات فوق محقق به دنبال پاسخ این سؤال است که آیا رابطه‌ای بین ویژگی‌های شخصیتی و تخلفات رانندگی در شهرستان سمنان وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

وضعیت تخلفات رانندگی در ایران نگران‌کننده است. تخلف رانندگی به عنوان رفتاری که قوانین و مقررات مصوب راهنمایی و رانندگی را نقض می‌کند. ناشی از چهار عامل انسان، جاده، محیط و وسیله نقلیه است (پوریانی، ۱۳۹۶). در تبیین تخلف رانندگی معمولاً بر نقش عامل انسانی به دلیل توانایی در اختیار گرفتن جاده و وسیله نقلیه تأکید می‌گردد در حالی که سایر عوامل نیز در بروز تخلف رانندگی مؤثر هستند (فیروزفر، ۱۳۹۴).

طبق آمارهای رسمی در ۷۰ تا ۸۰ درصد تصادفات ایران، خطای انسانی عامل اصلی سوانح بوده است. هم‌چنین علت ۲۲/۶ درصد از تصادفات، رانندگی با سرعت غیرمجاز است. تمام این عوامل دست به دست هم داده‌اند تا ایران را به رتبه نخست دنیا از حیث آمار

کشته‌های تصادف برسانند، در حالی که تعداد خودروها در بسیاری از کشورها بیشتر از تعداد خودروهای ایران است (ابطحی راد، ۱۳۹۵).

تاکنون درباره شخصیت رانندگی، مؤلفه‌های روان‌شناختی و نقش آن‌ها در حفظ ایمنی جاده‌ها پژوهش‌های زیادی انجام شده است (جوادی، ۱۳۹۴). رفتارهای رانندگی با توجه به علل و پیامدهای آن را در دو دسته رفتارهای منفی و مثبت جای داده می‌شوند. رفتارهای منفی رانندگی شامل دو گروه خطاها و تخلف‌ها هستند. پژوهش‌های متعددی بر لزوم تمایز در رفتارهای منفی رانندگی در کشورهای گوناگون تأکید کرده‌اند (تقوی، ۱۳۹۷).

بررسی رفتار رانندگی پرخطر و درگیری با تصادف می‌تواند نشان دهنده‌ی عواملی باشد که مستقیماً به ویژگی‌های شخصیتی افراد و حالات هیجانی آن‌ها مربوط می‌شود. بنابراین با توجه به نقش عامل شخصیت نیاز به بررسی‌های هدفمند وجود دارد تا راه‌حلهایی برای کاهش درصد تصادف و مرگ و میر پیدا شود (رضانی اردی، ۱۳۹۷).

تحقیقات گذشته نشان داده است که حدود ۹۰٪ تصادفات با خصوصیات رفتاری مرتبط هستند. این موضوع نشان می‌دهد که ۹۵-۹۰٪ تصادفات، رفتار انسان عامل تعیین کننده اصلی است و رفتارهای ضد اجتماعی با خشونت در رانندگی و نحوه رانندگی خشن نیز با تصادفات رابطه داشته است (درویشی، ۱۳۹۴). همچنین نشان داده‌اند که گروه خاصی از افراد دارای آمار تصادفات رانندگی بیشتری هستند که با دیگر افراد سطح جامعه در برخی از ویژگی‌های شخصیتی متفاوت می‌باشند (فیروزفر، ۱۳۹۴). رانندگی خطرناک شامل رانندگی رقابت جویانه (لذت بردن از مانور دادن در میان دیگر رانندگان)، رانندگی خطرپذیر (پذیرش خطرات رانندگی برای هیجان و لذت)، رانندگی همراه با خطرپذیری بالا (سرعت و سبقت ناگهانی)، رانندگی پرخاشجویانه مانند (رانندگی با فاصله کم با خودروهای دیگر) که اغلب به منظور تنبیه رانندگان صورت می‌گیرد، گاز دادن از روی خشم، ژست‌های خشنماک و ویژگی‌های شخصیتی که گسترش این رفتارها، ایمنی را بطور جدی تهدید می‌کند (محمدی، ۱۳۹۴).

لذا با توجه به اهمیت و ضرورت رانندگی در جامعه‌ی امروزی و آمار بالای تصادفات در ایران و نقش مهم عامل انسانی در به وجود آمدن حوادث، تخلفات و تصادفات، در این تحقیق ضرورت بررسی رابطه‌ی بین تخلفات رانندگی با ویژگی‌های شخصیتی از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. در این راستا توجه به خصوصیات روانشناختی رانندگان و نقش

احتمالی آن‌ها در شخصیت رانندگان ضرورتی آشکار دارد، بر همین اساس در این پژوهش به چگونگی رابطه شخصیت با تخلفات رانندگی پرداخته می‌شود. بی‌تردید شناسایی چگونگی این رابطه می‌تواند به مسؤلان مربوطه در امر برنامه‌ریزی برای رانندگی کم خطر کمک نماید، اهمیت این تحقیق از این نظر بیشتر می‌شود که جامعه آماری تحقیق قشر جوان است، بی‌تردید این گروه از رانندگان مهم‌ترین و آسیب‌پذیرترین قشر جامعه می‌باشند و نتیجه این تحقیق می‌تواند در آموزش این گروه از رانندگان را یاری دهد.

اهداف پژوهش

هدف کلی

مطالعه و شناسایی رابطه تخلفات رانندگی با شخصیت شهروندان در شهرستان سمنان

هدف جزئی

شناسایی تأثیر استرس بر تخلفات رانندگی شهرستان سمنان

شناسایی تأثیر برون‌گرایی و درون‌گرایی بر تخلفات رانندگی شهرستان سمنان

شناسایی تأثیر تندخویی بر تخلفات رانندگی شهرستان سمنان

شناسایی تأثیر با وجدان بودن بر تخلفات رانندگی شهرستان سمنان

روش مطالعه

از بین روش‌های تعریف شده از طرف صاحب نظران علوم اجتماعی، روش پژوهش حاضر را باید از نوع مطالعات اسنادی و توصیفی دانست. این روش دارای ویژگی‌هایی است که همگی آن‌ها در رابطه با روش این پژوهش صدق می‌کند. روش این مطالعه از نوع ترکیبی (کمی و کیفی) است جامعه آماری این پژوهش شامل رانندگان بین دامنه سنی ۲۰-۵۰ می‌باشد. حجم نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۰۰ نفر بوده و نمونه مربوط به رانندگان بین دامنه سنی ۲۰-۵۰ ساله به صورت در دسترس انتخاب شدند. در این پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS از روش‌های مختلف آمار توصیفی و استنباطی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات استفاده شده است.

ملاک‌های ورود به پژوهش: دارندگان گواهینامه رانندگی

ملاک‌های خروج از پژوهش: نداشتن گواهینامه رانندگی

روش گردآوری اطلاعات

مهم ترین روش های گردآوری اطلاعات در این پژوهش بدین شرح است:

الف) مطالعات کتابخانه‌ای و اینترنتی: داده‌ها و اطلاعاتی که از این طریق بدست می‌آیند از نوع ثانویه هستند یعنی قبلاً تولید شده‌اند و از طریق بررسی کتب، مجلات، پایان‌نامه‌ها و سایر مستندات موجود در کتابخانه‌های تخصصی بدست می‌آیند. در خصوص ادبیات موضوع با توجه به کمیابی منابع

کتابخانه‌ای در مورد موضوع تحقیق، بیشتر از منابع اینترنتی و پایگاه‌های اطلاعاتی علمی معتبر مانند SID (پایگاه اطلاعاتی جهاد دانشگاهی)، Noormag ، Magiran ، Civilica استفاده شده است که این مسئله بر اهمیت و بروز بودن اطلاعات می‌افزاید.

ب) روش میدانی: به منظور جمع آوری داده‌ها و اطلاعات برای تجزیه و تحلیل که شامل ابزار گرد آوری داده‌ها است: توزیع پرسشنامه شخصیت نئو و استخراج داده‌های آن.

روش اجرا

این پرسشنامه‌ها به این صورت تکمیل شدند که آن‌ها را به کلیه رانندگان در دسترس که حاضر به تکمیل کردن پرسشنامه‌ها بودند می‌دادیم و با توضیح دادن شرایط پرسش-نامه‌ها و اطمینان دادن به آن‌ها در مورد محرمانه بودن اطلاعات شخصی از آن‌ها تقاضا شد که با دقت به سؤال‌های پرسش‌نامه‌ها پاسخ بدهند که نتایج حاصله به تفصیل در فصول بعدی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

اطلاعات جمعیت‌شناختی

جدول شماره (۱) - توزیع فراوانی برحسب جنسیت

درصد فراوانی	فراوانی	
۵۰.۰٪	۵۰	مرد
۵۰.۰٪	۵۰	زن
۱۰۰٪	۱۰۰	جمع کل

با توجه به جدول ۱ مشاهده می‌شود. ۵۰ زن و ۵۰ مرد به طور مساوی برای جوابگوی به پرسشنامه انتخاب شده‌اند.

جدول شماره (۲) - توزیع فراوانی برحسب سن

درصد فراوانی	فراوانی	
۱۹.۰٪	۱۹	۲۰-۳۰
۴۵.۰٪	۴۵	۳۰-۴۰
۲۳.۰٪	۲۳	۴۰-۵۰
۱۳.۰٪	۱۳	۵۰-۶۰
۱۰۰.۰٪	۱۰۰	جمع کل

با توجه به جدول ۲ مشاهده می‌شود بیشترین فراوانی در سنین ۳۰ - ۴۰ سال برای جوابگوی به پرسشنامه داشتیم.

جدول شماره (۳) - توزیع فراوانی برحسب جنسیت

درصد فراوانی	فراوانی	
۷۰.۰٪	۷۰	متاهل
۳۰.۰٪	۳۰	مجرد
۱۰۰٪	۱۰۰	جمع کل

با توجه به جدول ۳ مشاهده می‌شود بیشترین فراوانی متاهل بوده‌اند.

جدول شماره (۴) - توزیع فراوانی بر حسب تحصیلات

درصد فراوانی	فراوانی	
٪۳۷.۰	۳۷	سیکل
٪۳۸.۰	۳۸	دیپلم
٪۲۵.۰	۲۵	لیسانس
٪۱۰۰.۰	۱۰۰	جمع کل

با توجه به جدول ۴ مشاهده می‌شود بیشترین فراوانی در تحصیلات مقطع دیپلم بوده-
اند.

تحلیل استنباطی

جدول شماره (۵) - جدول همبستگی پیرسون بین ویژگی‌های شخصیتی و رفتار رانندگی

تخلفات غیر عمدی	اشتباهات	تخلفات عمدی	لغزش	مؤلفه ها	
				ضریب همبستگی	روان رنجور خوبی
-۰.۱۱۵	-۰.۱۲۸	-۰.۰۷۱	۲۱۵	ضریب همبستگی	روان رنجور
۰.۲۵۳	۰.۲۰۵	۰.۴۸۴	۰.۰۳۱	سطح معناداری	خوبی
-۰.۴۰۲	-۰.۵۷۳	-۰.۳۹۸	-۰.۴۴۶	ضریب همبستگی	برون گرایی
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	سطح معناداری	گرایی
۰.۱۸۴	۰.۳۶۸	۰.۴۰۵	۰.۲۳۱	ضریب همبستگی	گشودگی
۰.۰۶۸	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۲۱	سطح معناداری	

موافق	ضریب همبستگی	-۰.۰۶۶	۰.۰۷۸	۰.۰۴۴	-۰.۱۲۹
بودن	سطح معناداری	۰.۵۱۶	۰.۴۳۸	۰.۶۶۶	۰.۲۰۱
با وجدان	ضریب همبستگی	-۰.۳۳۸	-۰.۱۲۹	۰.۳۳۹	-۰.۱۵۲
بودن	سطح معناداری	۰.۰۰۱	۰.۲۰۰	۰.۰۰۱	۰.۱۳۱

همانطور که در جدول بالا نشان می‌دهد، تفاوت معناداری بین روان رنجور خویی و رفتار رانندگی مشاهده شده است.

بین برون گرایی و رفتار رانندگی تفاوت معناداری مشاهده شده است. با افزایش برون گرایی تخلفات رانندگی بیشتر می‌شود.

بین گشودگی و دو مؤلفه تخلفات عمدی و اشتباهات تفاوت معناداری مشاهده شده است. در مؤلفه گشودگی یا تجربه پذیری نشان می‌دهد فرد زندگی سرشار از تجربه را دوست دارد که با رفتار رانندگی همبستگی مستقیمی دارد با افزایش تجربه پذیری، رفتار رانندگی افزایش می‌یابد.

در مؤلفه موافق بودن که فرد احساس همدردی می‌کند و مشتاق کمک به دیگران است هیچ رابطه معناداری با رفتار رفتار رانندگی مشاهده نشده است. فردی که مشتاق کمک به دیگران است به سمت تخلفات رانندگی نمی‌رود ولی با کاهش احساس همدردی و کمک کردن به دیگران امکان تخلفات رانندگی وجود دارد.

همچنین در مؤلفه با وجدان بودن که دارای هدف و خواسته مشخص و دقیق و وسواسی می‌باشند با مؤلفه لغزش در تخلفات رانندگی همبستگی معکوس ولی با اشتباهات همبستگی مستقیمی دارد یعنی با افزایش دقت و وسواس بودن لغزش کمتر ولی منجر به اشتباهات در رفتار رانندگی می‌شود.

فرضیه اول: بین عوامل شخصیتی و لغزش رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۶) - خلاصه مدل رگرسیونمؤلفه لغزش براساس عوامل شخصیتی

سطح معناداری	T	مؤلفه های عوامل شخصیتی
۰.۰۰۰	-۴.۹۳۷	برون گرایی
۰.۱۶۷	۱.۳۹۱	روان رنجورخویی
۰.۱۸۹	۱.۳۲۲	گشودگی
۰.۶۵۸	۰.۴۴۴	موافق بودن
۰.۰۶۸	-۱.۸۴۴	با وجدان بودن

در جدول ۶ نشان می‌دهد از بین عوامل شخصیتی دو مؤلفه با وجدان بودن و برون گرایی بر لغزش از مؤلفه‌های تخلفات رانندگی تأثیر گذار است و رابطه بین این دو مؤلفه با لغزش معنادار می‌باشد.

فرضیه دوم: بین عوامل شخصیتی و تخلفات عمدی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۷) - خلاصه مدل رگرسیونمؤلفه تخلفات عمدی بر اساس عوامل شخصیتی

سطح معناداری	T	مؤلفه های عوامل شخصیتی
۰.۰۰۱	-۳.۴۵۳	برون گرایی
۰.۶۹۷	۰.۳۹۰	روان رنجورخویی
۰.۰۰۱	۳.۵۵۵	گشودگی
۰.۷۲۳	-۰.۳۵۶	موافق بودن
۰.۲۰۰	-۱.۲۹۰	با وجدان بودن

در جدول ۷ نشان می‌دهد از بین عوامل شخصیتی دو مؤلفه برون گرایی و گشودگی بر تخلفات عمدی تأثیر می‌گذارد همچنین نشان می‌دهد و رابطه بین این دو مؤلفه معنادار می‌باشد.

فرضیه سوم: بین عوامل شخصیتی و اشتباهات رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۸) - خلاصه مدل رگرسیون مؤلفه اشتباهات براساس عوامل شخصیتی

سطح معناداری	T	مؤلفه های عوامل شخصیتی
۰.۰۰۰	-۶.۱۷۵	برون گرایی
۰.۹۹۶	-۰.۰۰۵	روان رنجورخویی
۰.۰۰۶	۲.۸۲۵	گشودگی
۰.۱۷۰	۲.۲۶۱	موافق بودن
۰.۲۰۲	-۱.۲۸۳	با وجدان بودن

همان طور که در جدول ۸ نشان می دهد از بین عوامل شخصیتی دو مؤلفه برون گرایی و گشودگی بر اشتباهات تأثیر گذار است و رابطه بین دو مؤلفه معنادار می باشد.

فرضیه چهارم: بین عوامل شخصیتی و تخلفات غیر عمدی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۹) - خلاصه مدل رگرسیون مؤلفه تخلفات غیر عمدی براساس عوامل شخصیتی

سطح معناداری	T	مؤلفه های عوامل شخصیتی
۰.۰۰۰	-۴.۳۴۱	برون گرایی
۰.۴۵۳	-۰.۷۵۳	روان رنجورخویی
۰.۳۸۱	۰.۸۸۰	گشودگی
۰.۰۰۲	-۳.۱۹۲	موافق بودن
۰.۸۳۱	۰.۲۱۴	با وجدان بودن

در جدول ۹ نشان می دهد از بین عوامل شخصیتی مؤلفه برون گرایی و روان رنجورخویی بر تخلفات غیر عمدی تأثیر می گذارد و رابطه بین این دو مؤلفه با تخلفات غیر عمدی معنادار می باشد.

نتیجه گیری

در این پژوهش، داده‌های بدست آمده از ۱۰۰ آزمودنی، با استفاده از روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج بررسی نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و تخلفات رانندگی رابطه‌های معناداری وجود دارد.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد بین مؤلفه گشودگی و دو مؤلفه رفتار رانندگی (تخلفات عمدی و اشتباهات) رابطه معناداری وجود دارد. افرادی که مقیاس گشودگی بالا باشد زندگی سرشار از تجربه را دوست دارد و محافظه کار نمی‌باشند. با توجه به ضریب همبستگی در عامل گشودگی، در می‌یابیم که رانندگانی که نمره‌ی عامل گشودگی در آن‌ها کمتر است، انتظار می‌رود که تخلفات کمتری را مرتکب بشوند.

همچنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد بین موافق بودن و رفتار رانندگی رابطه معناداری وجود ندارد. فرد موافق، نوع دوست و با دیگران احساس همدردی می‌کند و مشتاق کمک و اهل سازگاری می‌باشد و انتظار می‌رود تخلفات کمتری مرتکب بشوند.

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، بین شاخص وظیفه‌شناسی (مسئولیت‌پذیری) و میان ارتکاب به تخلفات رانندگی در رانندگان متخلف، تفاوت معنادار و منفی وجود دارد؛ یعنی هر چقدر این عامل شخصیتی در رانندگان بالا باشد، تصادفات و تخلفات رانندگی کمتر می‌شود. عامل وظیفه‌شناسی با ویژگی‌هایی چون نظم و ترتیب، تمایل به پیشرفت و خویشتن داری، وظیفه‌شناسی، محتاط بودن، درستکاری، آینده‌نگری و خوش قولی و وجدانی بودن همراه است. با توجه به این که افراد با نمرهٔ بالا در شاخص وجدانی بودن دارای کنترل بیشتری بر روی امیال خود بوده و توانایی بیشتری در کنترل تکانه‌ها و اعمال و رفتارشان دارند، انتظار می‌رود که کمتر مرتکب تخلفات رانندگی شوند. همچنین افراد با نمرهٔ بالا در این عامل سریعاً با محیط پیرامون سازگار می‌شوند و بنابراین عملکرد آن‌ها تحت شرایط یکنواخت مانند رانندگی کمتر تحت تأثیر قرار می‌گیرد. در نتیجه عواملی مثل خستگی و خطا که متغیرهای مهمی در بروز حادثه هستند، تأثیر کمتری بر روی این دسته از افراد دارد.

در این تحقیق نتایج نشان می‌دهد که رانندگان متخلف برون‌گراتر از رانندگان غیرمتخلف هستند. افراد برون‌گرا دارای ویژگی‌هایی چون ریسک‌پذیری، فعالیت بالا، هیجان‌خواهی، ماجراجویی، شادخویی، شوخ‌طبعی، سرزندگی، با انرژی و پرحرف هستند. این افراد برای ایجاد انگیزتگی و احساس لذت و ارضای حس ماجراجویی خودشان به طور مکرر مرتکب تخلفات رانندگی می‌شوند. برون‌گراها معمولاً به عنوان اشخاص خونسردی توصیف شده‌اند که نمی‌توانند احساساتشان را به اندازه درون‌گراها کنترل بکنند. هم‌چنین آن‌ها مهارت‌های رانندگی خود را بیش از حد برآورد می‌کنند. پس بنابراین در مسائل رانندگی خطرات بیشتری آن‌ها را تهدید می‌کند.

درخصوص قدرت پیش‌بینی‌کنندگی عوامل پنجگانه شخصیتی، با توجه به نتایج به دست آمده در این تحقیق بین روان‌رنجورخویی و رفتار رانندگی رابطه معناداری بدست آمد. شکی نیست که عوامل شخصیتی رفتار انسان‌ها را هدایت می‌کند ولی عوامل محیطی نیز از قبیل آلودگی هوا، آلودگی صوتی، ترافیک سنگین، تردد عابرین و ... می‌توانند بر ویژگی‌های شخصیتی به خصوص به بعد روان‌رنجور خویی انسان‌ها اثر گذاشته و آن‌ها را تخفیف و تشدید نماید. برای مثال آلودگی هوا سبب کاهش ظرفیت اکسیژن‌گیری بدن می‌شود و در نتیجه پیامدهایی چون هیپوکسی، کاهش فعالیت و هشیاری، خستگی، افت مهارت‌های حرکتی و کاهش یادگیری را به دنبال دارد. پس عوامل محیطی به خصوص در شهر خود می‌تواند عامل روان‌رنجور خویی را در رانندگان بالا برده و در نتیجه تعداد تخلفات افزایش یابد. چنین می‌توان استنباط کرد که افراد روان‌رنجور به واسطه تمرکز پایین و درگیری ذهنی با نگرانی‌هایشان بیشتر درگیر حوادث می‌شوند همچنین این درگیری‌ها باعث کاهش توانایی‌های شناختی و عملکردهای آن‌ها نظیر زمان واکنش و قضاوت می‌شود که نهایتاً با احتمال افزایش خطا و ارتکاب تخلفات رانندگی مرتبط است؛ بنابراین احتمال اینکه این دسته از افراد در موقعیت‌های پر ترافیک شهری که مستلزم حفظ خونسردی راننده می‌باشد، کنترل خود را از دست بدهند و رفتار تکانشی از خود نشان دهند، بسیار است. فرد روان‌رنجور با داشتن احساسات منفی همچون برانگیختگی، استرس، خشم و احساس کلافگی به هنگام رانندگی از دقت و تمرکز لازم برخوردار نبوده و به احتمال بیشتری مرتکب تخلفات رانندگی می‌شود. بنابراین در تفسیر نتیجه‌ی این فرضیه مبنی بر اینکه صرفاً عامل شخصیت روان‌رنجور خویی می‌تواند تخلفات رانندگی را پیش‌بینی نماید، باید احتیاط کرد.

پژوهش حاضر نشان داد که رانندگی پدیده‌ای است که انسان را در شرایط خاص و ویژه‌ای قرار می‌دهد. این شرایط موجب می‌شود برخی رفتارهای مبتنی بر شخصیت راننده با وضوح و عینیت بیشتری آشکار شود. از سوی دیگر رانندگی، رفتاری اجتماعی است که گستره وسیعی از کنشهای شناختی، عاطفی و شخصیتی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ بنابراین افرادی که به رانندگی اقدام می‌کنند همواره نیازمند آگاهی از وضعیت روانی خویش هستند.

منابع

- آیتی، ا. قطبی راوندی، ا و محمدزاده مقدم، ا. (۱۳۹۱). بررسی اثر جنسیت بر تصادفات از طریق رفتارهای غلط رانندگی و نوع شخصیت راننده، دوازدهمین کنفرانس بین المللی مهندسی حمل و نقل و ترافیک، ۱-۱۴
- احمدی، س. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین فرهنگ شهروندی و تخلفات رانندگی، اولین همایش ملی ترافیک و ایمنی، دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان کرمان،
- امین صارمی، ن. رحمانی، ن و غلامی، ر. (۱۳۹۴). بررسی رابطه باورهای اجتماعی با رفتارهای ترافیکی رانندگی (مطالعه موردی: رانندگان درون شهری، شهر بجنورد)، فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی
- دفتر تحقیقات کاربردی فا.ا. خراسان شمالی، ۲ (۷)، ۳۵-۵۴.
- امیرکافی، م. (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر تخلفات رانندگی موتورسواران (مطالعه‌ای در شهر کرمان)، مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۸(۲)، ۵-۳۵.
- ایزدی، ا. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر خلق و خو بر روی خطاها و تخلفات رانندگان تاکسی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شمال.
- ابطحی راد، ع. (۱۳۹۵). بررسی و ارزیابی عوامل مؤثر بر تخلفات رانندگی درون شهری با استفاده از مدل‌های همبستگی و رگرسیون (مطالعه موردی: رانندگان شهر بیرجند)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی.

پوریانی، م. (۱۳۹۶). بررسی جرم شناختی جرائم ناشی از تخلفات رانندگی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق.

تقوی، م. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر خلق و خو بر روی خطاها و تخلفات رانندگی تاکسی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شمال.

جوادی، م. (۱۳۹۴). طراحی مدل روانی-اجتماعی عوامل خطر ساز تصافات رانندگی در جوانان، پایان نامه کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.

دستجردی خرزوقی، م. (۱۳۹۷). پیش بینی میان خطاها و تخلفات رانندگی براساس فرسودگی شغلی رانندگان ماشین‌های سنگین، پایان نامه کارشناسی ارشد، مؤسسه آموزش عالی دانش پژوهان.

درویشی، س. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر جنسیت، سن و گرایش‌ها نسبت به قوانین رانندگی بر روی تخلفات ترافیکی (مطالعه موردی شهر کرمان)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

رضانی اردی، ر. (۱۳۹۷). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و فرسودگی شغلی در رانندگان با و بدون تخلفات رانندگی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل.

سعادت‌جو، ف. قندهاری، ع و گروهی، آ. (۱۳۹۸). مدل تصمیم یار پیشگیری از تصادفات رانندگی با بهره‌گیری از داده‌کاوی (مطالعه موردی در استان کرمان)، فصلنامه علمی راهور، ۱۶ (۴۵)، ۱۱۹-۱۴۸.

عباسی، ع. (۱۳۹۵). بررسی رابطه‌ی فعالیت سیستم‌های مغزی/ رفتاری با خطاها و تخلفات رانندگی، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه تربیت مدرس.

عبدلی، ن. (۱۳۹۴). تدوین مدل رفتار رانندگی براساس ویژگی‌های شخصیت، سلامت روانی، پرخاشگری و زمان واکنش در رانندگان حادثه ساز و حادثه ناپذیر استان کرمانشاه، رساله دکتری رشته سنجش و اندازه‌گیری، دانشگاه بین‌المللی امام رضا.

فیروزفر، م. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر رفتار پلیس بر کاهش تکرار تخلفات رانندگی؛ (مطالعه‌ی موردی: محور کناره چالوس- تنکابن)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شمال. محمدی، د. (۱۳۹۷). پیش بینی رانندگی پرخطر براساس صفات شخصیت و جهت-گیری مذهبی در شهر قدس، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی شهر قدس.

محمدی، ر. (۱۳۹۴). بررسی عوامل فردی و اجتماعی مؤثر بر بروز تخلفات رانندگی شهر اردبیل، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خلخال.

مرادی پور، ف. (۱۳۹۶). رابطه ابعاد جمعیت‌شناختی، شخصیتی و شناختی در تصادفات درون شهری و برون شهری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه ملایر.



Relationship between personality traits and driving violations among drivers in Semnan

ali basiri^۱, maryam nejatiyan^۲

Abstract

Introduction: Revolutions and political systems have always faced harms and challenges throughout history that are often not known, and in a complex and hidden way with different faces, and in the guise of appearing right and revolutionary. Are; If these challenges and harms are not identified and repelled in time, they may destroy the revolution or at least prevent it from achieving its goals and ideals. **Objective:** In this study, an attempt has been made to introduce one of the basic triggers (indicators of spirituality and ethics) of NAJA that can increase the efficiency of the system and enable the realization of the goals of the Islamic Revolution of Iran. **Research Method:** The present study is a qualitative research that has been written as a method of content analysis and documentation. **Findings:** The results of the present study indicate that the establishment of justice, welfare, security of liberty, responding to the needs and demands of the people, participation, support of the people are among the goals and values that are expected of the Islamic community and eliminate These needs and the achievement of these goals are closely related to the NAJA. **Conclusion:** Training in spirituality and ethics in NAJA staff facilitates the efficiency and success in achieving the goals of the Islamic Revolution.

Keywords: traffic violations, personality traits, drivers, personalities

^۱ - Head of the Counseling and Assistance Office of the Social Deputy of Semnan Province
- Email: alibasiri^۲@gmail.com
^۲ - Mahdishahr city police force adviser - Email: m.nejatiyan@yahoo.com